

Авакян Т.А., кандидат політичних наук, здобувач кафедри теорії держави та права НАВС

ІСТОРИОГРАФІЧНІ НАРИСИ ЩОДО ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Особливо актуальним питання державної політики у сфері внутрішніх справ стало після здобуття Україною незалежності та направлення її на курс демократизації. Поступові перетворення у суспільстві, розвиток економіки та приватної власності вплинули на реформування і державного сектору управління. Саме це зумовило до наукових пошуків різних вітчизняних правників, які у своїх творчих здобутках здійснювали як опис наявної (тодішньої) державної політики, так і перспектив її розвитку у різних сферах буття. Не оминуло це питання і систему органів внутрішніх справ. Зокрема, особливої популяризації дане питання набуло на початку 2000их років, коли поступово відбувалася переформатизація застарілої радянської системи державної влади.

Незважаючи на те, що в останні роки словосполучення «державна політика» досить часто зустрічається в нормативно-правових актах, в роботах вчених, в засобах масової інформації, єдине сприйняття цього явища з точки зору його категоріального статусу, ціннісних пріоритетів і механізмів реалізації досі відсутнє. У науковій літературі справедливо відзначається недостатність загальнотеоретичної розробки зазначеної проблематики та переважно галузева спрямованість наявних робіт.

Разом з тим не викликає сумнівів те, що розробка ефективної державної політики України, обґрунтування концепції правового розвитку на найближчий час і на перспективу являють собою одну з найважливіших завдань сучасної вітчизняної юридичної науки. Особливе значення названа проблема набуває у світлі проведення реформи виконавчої та судової влади, вдосконалення системи управління державними органами. Для забезпечення розвитку суспільства важливо, щоб всі ці зміни протікали в правовому руслі, щоб при цьому використовувалися не вольові й тим більше не силові, а виключно правові методи, засоби і форми.

Особливо актуальною наразі є проблема вибору методів, засобів і форм для такого напрямку державної політики, як державна політика у сфері органів внутрішніх справ. В даний час ця сфера державної діяльності характеризується досить низьким рівнем ефективності, причинами якої є: економічна нестабільність, відтік кваліфікованих кадрів, «непрестижність» в очах населення професії працівника органів внутрішніх справ (незважаючи на створення та оновлення Національної поліції) і т. п. В сформованій ситуації представляється життєво необхідною комплексна реформа системи органів державної влади і системи органів внутрішніх справ зокрема.

Однак, як відомо, при розгляді та реалізації будь-якого питання необхідно звертати особливу увагу не лише на сучасний стан та технології, практику різних держав, в тому числі пострадянського контингенту, але на досвід пройдешніх поколінь. Вивчення особливостей суспільного розвитку, правової регламентації та різних факторів, що впливали на це – безумовно не є перешкодою для формування нового цивілізаційного правового покоління. Саме тому, ми вбачаємо, що при розгляді проблеми перспектив розвитку державної політики у сфері внутрішніх справ України поряд із запозиченням міжнародного та європейського досвіду особливої актуальності набуває питання історичного контексту й традицій суспільства.

Таким чином, для досягнення поставленої мети необхідно звернути свою увагу на історіографію державної політики як окремої правової категорії, а також її формування та розвиток у сфері внутрішніх справ зокрема.

Перш ніж дати відповідь на окреслену проблему, варто звернутися до понятійного апарату терміну «історіографія». Отже, історіографія (від грец. *ιστορία* (історія) — розповідь про минуле та грец. *γραφω* (графо) — пишу) як поняття застосовується у трьох значеннях: 1) як спеціальна галузь історичної науки, що вивчає її історію, процес нагромадження і розвитку історичних знань; 2) як сукупність досліджень, наукової літератури, присвячених певній добі, періоду, проблемі, події, регіону чи країні; 3) як науковий аналіз повноти і достовірності дослідження в історичній науці тієї чи іншої проблеми, теми, події, певного періоду конкретної доби.

Історіографія вживається задля вдосконалення методології історичних досліджень [3].

Як зазначає вітчизняний науковець з даного питання Я. С.Калакура, українська історіографія — це спеціальна галузь історичної науки, що вивчає тенденції розвитку цінних знань, української історичної думки, діяльність наукових осередків та центрів історичної науки, внесок визначних українських істориків у збагачення історичних знань не лише з історії України, але й світової історії [1, с. 11].

Утім, нині інколи під «історіографією» розуміють сукупність публікацій з тієї чи іншої теми. Крім того, розрізняють «проблемну» і «теоретичну» історіографію, «загальну» і «предметну». Об'єкт історіографії можуть розуміти досить широко, розширюючи його до меж історичної відомості «взагалі», а можуть обмежити тільки «професійною історією». Предмет також розуміється по-різному: для когось найважливішим завданням є вивчення «історіографічного процесу» інші дослідники схильні зосереджуватися на історичній науці як соціальному інституті.

Розбіжності у наукових поглядах свідчать не тільки про те, що процес інституціоналізації історіографії триває, але і про роль теоретичних побудов в історичних дослідженнях взагалі. Усвідомлення функцій і завдань історичної науки багато в чому визначається поглядом на історіографію [2].

Не вдаючись до полеміки та дискусій у викладенні змісту опрацьованих джерел, зазначимо лише те, що нині, проблематика державної політики у сфері внутрішніх справ перебуває в полі зору представників правових, державознавчих, а також фахівців суміжних галузей соціальногуманітарних знань. Питання природи та сутності державної політики, зокрема у сфері внутрішніх справ, були предметом дослідження представників юридичної науки, філософії, соціології, державного управління, чії праці стали фундаментом для подальшого розвитку відповідної галузі теоретичних знань. Однак ті зміни, які відбуваються у правовому та політичному житті нашої держави після революції гідності, спонукають наукову еліту до переосмислення окремих домінант державної політики крізь призму сучасності, наповнення їх новим змістом з урахуванням особливостей розвитку правової системи України.

Разом з цим, не повною мірою залишаються опрацьованими аспекти правової природи державної політики у сфері внутрішніх справ сьогодення, у тому числі її особливостей, правових засад формування та реалізації, а також чинників, які впливають на державну політику в цій галузі. Недостатньо комплексно в літературі висвітлено й питання місця та ролі міністерства внутрішніх справ щодо форм реалізації державної політики у сфері внутрішніх справ, правові механізми забезпечення верховенства, ціннісні аспекти право охорони та захисту.

Недостатньо уваги з боку науковців приділено розумінню особливостей процесу реалізації міжнародного та європейського досвіду, стану й перспектив удосконалення правових засад формування та здійснення державної політики у сфері внутрішніх справ України.

Видається доречним наявні дослідження з проблематики здійснення державної політики у сфері внутрішніх справ диференціювати на певні блоки за предметною належністю, в результаті чого виокремлюються праці філософського, теоретичного спрямування, а також галузевого, міжгалузевого або прикладного характеру, що у свою чергу полегшить створення нових напрацювань із урахуванням минулого досвіду. Разом всі наукові надбання складають цілісну, хоча й розмаїту картину одного з різновидів державної політики, породженого необхідністю забезпечення законності та правопорядку, захисту життя, здоров'я, прав і свобод людини та громадянина, власності, природного середовища, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань.

Список використаних джерел:

1. Калакура Я. С. Українська історіографія: Курс лекцій. / Я. С. Калакура., 2004. — 496 с.
2. Посохов С. І. Основи історіографії [Електронний ресурс] / С. І. Посохов – Режим

доступу до ресурсу:

<http://history.karazin.ua/themes/history/resources/2f3a388df7b5a90f78d805079818d228.pdf>.

3. Історіографія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%>